

Nytt fra
Vesterlen Speidermuseum

7. årgang 2017

ORGAN FOR MUSEUMSVENNENE

NR.3

Hvordan var egentlig landsleiren i Bodø?

2 av museets venner deltok på leiren, Lovise Mæland som troppsleder i 1.Tananger Sjø og Anne Brit Egeland i stab med aktiviteter for småspeidere.

Lovise:

Fra 1. Tananger Sjø dro en gjeng med S/S Makrellen og noen på L/S Tananger (Kystkulturens skøyte som var leid inn for anledningen). De fleste andre reiste med Widerøe (noen reiste også privat). Fantastisk med innsjekk; den ekspederte bagasjen ble kjørt nesten til leiområdet og vi hadde bare håndbagasjen med oss på den ca. 1 times vandring fra flyplass til leir. Vi fikk et flatt, godt område og båtfolket hadde allerede satt opp felles-teltet og lederteltene! Totalt var vi nesten 50 og omtrent like mange fra 21st Aberdeen. Det var varmt og godt 1. juli. Men det skulle ikke vare så lenge. Det var kaldt; jeg gikk i ull hele uka og det var ikke behov for joggesko; det var kun støvler eller fjellstøvler som dugde. Vi ble så vidt klar med å innstallere oss i telt og få i oss noe middag, før åpningsseremoni. Det var et show; ordet «speider» ble vel ikke tatt – ingen «vær beredt»; en you-tube-type ledet det.

Maten var veldig god – vi fikk stort sett det vi skulle ha og maten ble kjørt ut til underleirene og krydder og alt til oppskriften fulgte med. Vi hadde dessverre valgt den omfattende maten hver dag og det tok tid, så det ble ledere som laget maten. Det er feil og vi har lært av det.

Torget var fantastisk. Vi lå veldig nær og der var Speidersport, kafèer, museet, lederkro, en liten scene med innslag omtrent hele døgnet, leirkontor, bibliotek, regnbue-kafè og mye info om dette, infostand om jamboree i USA og den store scenen lå flott til like nedfor.

Toalettene var ofte tette, skitne og mye kø. Vi måtte vaske en gang i løpet av uka og det var greit.

Programmet kom tregt i gang. Det var mye rovere som skulle kjøre aktivitetene og de kom ofte sent eller var ikke skikkelig drillet. En toptur som startet kl. 2330 og var ferdig 0230 var flott og det var temmelig klart. Selv om vi hadde valgt de vanskeligste aktivitetene, var flere veldig enkle og kjedelige. En dag skulle det være kino ved den store scenen men popcorn og alt, men ½ time etter start, høljet det ned. Haiken var veldig bra. Vår speidere var ute onsdag-torsdag med omtrent ikke noe regn og alle kom glade og fornøyde hjem igjen (selv om en patrulje i ettertid fortalte at de ikke hadde gått hele løypa siden det var start og slutt på samme sted!)

Det var økologisk område og vi sorterte og sorterte, men dagen for avreise var det jammen ikke mye sortering rundt om i leiren!! Jeg var ikke på Trekløver Gilwell – jeg møtte en del gamle kjente fra mange år tilbake, men det er travelt å være på leir. P.g.a. døgnvill leir, var det ikke noen style med flaggheis og du hørte ikke speiderbønnen hele uka. Vi fikk ikke engang anledning å ha leirbål for speiderne vår.

Flyet hjem gikk kl. 0600, så det ble «døgning» siste natta og flyvertinnen sa at det var jammen noen rolige og kjekke speidere vi hadde – alle sammen sov jo.

Etter leiren, hadde vi 21st Aberdeen på besøk i Tananger. Speiderne bodde i speiderhjem, mens ledere bodde på speiderhus. Vi var på sjøfartsmuseet og oljemuseet mandag, tirsdag i kongeparken i pøsregn, onsdag seiling og padling i havna og BBQ om kvelden. De reiste hjem torsdag kveld.

Anne Brit:

En landsleirsommer er noe vi gleder oss til på forhånd og noe vi gleder oss like mye over på etterskudd. Men selve leiren er det store og NORD 2017 var intet unntak

Leiområdet skulle romme 9000 speidere og selvfølgelig var det stort. Men, sentralt var det plassert et torg hvor alt du trengte fantes. Torget var en sirkel med store telt og i midten en tumleplass.

Vesterlen lå samlet «øverst» i terrenget. Litt skråning var det, men vi unngikk ikke sorpa helt. Men på torget og andre samlingsplasser, var det ikke sorpa. Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner NLU har fordelt penger fra Herreløvs arv og NSF fikk kr. 400.000 til inkludering på landsleiren. Derfra kom de

suverene lyse «plast» mattene som lå over sorpa og helt topp å bevege seg på. Rullestoler kunne trille uten å sette seg fast. Dette var noe nytt og enestående.

Været. Leirvær, er at begrep for noen av oss og det er sol og regn om hverandre. Erfaringen med sol og varme er trøtte speidere med veldig vonde myggstikk. Ingen speidere klaget på været. Gode sko og regntøy er de utstyrt med, så bare smil, store smil. Spesielt når de kom fra haik og hadde ventet i timevis på transport til leiren var det bare smil. Det første de spurte om var: «Kan vi gå på torget?»

På torget fantes det noe for alle.

- Speidermuseum m/ fin utstilling og konkurranse
 - En iskremkiosk m/ noe tørrmat
 - Så kom SPEIDERSPORT, hvor det var lang kø de første 5 dagene. Det var et fantastisk utvalg. I ettertid sies det at de satte salgsrekord, langt over det forventa.
 - Det neste var en kafe – et treffsted.
 - En scene hvor det var foredrag og opptrinn
 - Bibliotek med oppgaver og mulighet for merketaking
 - En kiosk m/ «varmrett» - karbonader
 - Leirkontor
 - KFUK/M med stand og «vaffelkafe» hvor de profilerte deres neste års landsleir.
 - Frimerkestand

Her satt det alltid speidere og møtte andre og knyttet kontakter.

På markedsdagen skein sola og aktivitetene var lagt til hovedgata mellom teltplassene. Nest siste dag regna det godt, men fredag morgen, pakkedagen, skein sola fra en blå himmel.

Midnattssolen var tilstede flere ganger, spesielt siste kvelden. Men vi måtte vandre på et fjell for å se den; noe mange gjorde.

De av lederne som måtte ønske det, kunne ta lederkurs av flere slag.

Foruten aktiviteter for speiderne, var det også aktiviteter for lederbarn i bever og småspeideralder, noe som var fullbooka lenge før leiren starta. Disse fikk besøk av leirmaskotten «Ørna» hver dag.

9000 på avreise er noe mer enn vanlig, så hjemreisen starta på natta for noen. Det rare var jo at på en så liten flyplass som Bodø er, måtte det speidere til. Ganske spesielt at roverne administrerte .bagasje på traller og ordna opp.

Leiren kostet kr. 2750,-/speider; samme pris som i 2013 i Stavanger.
Den første speiderleir i NSF i 1914 kostet kr. 10,-/gutt

Intervju med Egil Bjelland, leder for Vesterlen Speidermuseum

z

Når startet du som speider? Og hvilken gruppe tilhørte du?

Min interesse for speiding startet allerede da jeg som syv-åring, i 1938, var på ferie på Island med min mor. Det året ble der arrangert en stor speiderleir i nærheten av Reykjavik. Denne leiren besøkte jeg, en hel dag, sammen med min islandske onkel, min mor og min lille søster. Der var

telter og speideraktiviteter over alt, det var veldig spennende og der bestemte jeg meg for å bli speider en gang.

Etter hjemkomst til Vaulen tok mor min søster og meg med på besøk til en norsk speiderleir som ble arrangert på Nærbø, det var like spennende syns jeg. Men i 1940 kom krigen og all speiderarbeid ble forbudt i Norge. Derimot deltakelse i barneklubber var ikke forbudt, jeg kom inn i en juniorklubb i Baptist kirken og i 1944 fikk jeg delta på en tilnærmet «speiderleir» som het JUNIORLEIREN v Birkeland i Bjerkreim.

Etter krigens slutt ble jeg endelig, i 1945, med i et riktig speiderarbeid. Det var 15. Stavanger tropp av Norsk Speidergutt Forbund. Min troppsfører het lektor Torleif Hauge. Han var lektor på St.Svithun skole og startet 15. Stavanger tropp og hans assistent var Trygve Heggebø fra nedre Vaulen. Troppsmøtene ble holdt på Våland skole.

Jeg var med i Elg patruljen, patruljeføreren var Hans Torgersen og jeg var patrulje-assistent. Speiderne i patruljen bodde alle på Øvre Vaulen. Patruljemøtene hadde vi i et gammelt, fraflyttet hønsehus på Øvre Vaulen. Det innredet vi til vårt speider-hule. Eierne av hønsehuset var foreldrene til en speider i patruljen ved navn Kjell Lund. Patruljen var på 7 speidere: Hans, Odd, Kjell 1, Håkon, Ludvig, Kjell 2 og Egil. Jeg husker vi var på mange turer bl a en patrulje tur i påsken til Mydland. Nå som leder av speidermuseet har vi fått mitt gamle patruljebanner her på museet. Det er som en ekstra klenodia for meg.

Høsten 1947 reiste jeg på flyskole i Tønsberg og min aktive speidertid i Stavanger tok dermed slutt noen år. Men speiderinteressen hadde jeg stadig. Etter endt pilot ut-dannelse kom jeg hjem til Stavanger og startet Stavanger Aeroklubb som skaffet seg 4 skolefly. I 1952 haiket jeg til Oslo for å hente et av dem hjem til Stavanger. Jeg visste der var landsleir i Mandal og gjorde stopp der et par dager for å besøke leiren.

Først i 1977 ble jeg aktivt med i speiderarbeidet igjen, da startet to av mine gutter i 2. Stavanger speidergruppe. I begynnelsen var jeg sjåfør, medhjelper på turer osv. Dernest materialforvalter, og i 1982 ble jeg troppsassistent, i 1984 troppsleder. Dette hadde jeg til 1986 da en av roverne, Tor Børge Salvesen overtok som troppsleder. I dag er min yngste sønn gruppeleder i 2. Stavanger. Min interesse for denne speidergruppe forsvinner aldri og veldig kjekt var det da jeg som leder av speidermuseet kunne være med og lage en jubileumsutstilling i anledning av gruppens 100 års markering i 2011.

Har du vært på mange leirer?

Speiderturer – Speiderleirer – Speiderarrangement.

Det er vanskelig å huske alle. Jeg har søkt i mine gjemmer for å finne frem speiderminner fra gamle dager. ??? Her er noen.

1946 Troppsleir 15. Stavang i Bjørheimsbygd, Tau

1947 Påskeleir, 15. Stavanger tropp på Sviland, Sandnes.

1948 Patruljeleir for Elg patruljen i påsken på Mydland

1952 besøk 2 dager på landsleiren Mandal.

1968 besøk og hjelp til en pikespeiderleir i storm og regn, på Ualand.

1984 troppsleir m 2. Stavanger i Ørsdalen, som trening til neste års landsleir.

1985 Landsleir Notodden.

Siden 3 leirer på Furuneset Jørpeland = 1 Peffleir, 1 kretsleir, 1 Rover 5 kamp, På leirene var jeg dels med som leder for 2. Stvg, - i teknisk etat - og som medhjelper.

Jeg kan oppriktig si: En gang speider, alltid speider -----

Hvordan startet din interesse for et speidermuseum?

Jeg har alltid samlet på ting i forhold til mine interesser, deriblant også speider ting. Min interesse for et speidermuseum startet med vennskap og samhørighet med speidervenner som delte min interesse for det å ta vare på ting der kunne fortelle om gammel speiderhistorie. Det er en lengre historie som vi må ta ved en senere anledning.

I neste nummer av Nytt fra speidermuseet kan der blant annet leses om hvordan Egils interesse for et speidermuseum startet og ble til virkelighet.

Tredje Kvartalsrapport 2017. (årets korteste kvartal).

Vi startet opp torsdag 24. august med et planleggingsmøte for høstens arbeid. Der ble satt opp en oversikt over planlagte reiser/ferieturer for dugnadsgruppen. Dermed kan vi enkelt svare ja eller nei til speidergrupper som ønsker å besøke museet i høst. Det er heldigvis meget få ganger vi dessverre må svare nei til en omvisning.

Der hadde vært ett besøk i sommermånedene. Det var engelske speidervenner av Familien Jan Olaussen. Disse venner besøkte også museet i 2016. Blant gavene vi fikk da var sønnens speiderskjorte med alle hans speidermerker påsydd. Vi hadde påkledd en dukke med denne speiderskjorte, engelsk skjerf og lue. Det vakte jubel i familien ved gjensynet.

Den 8. til 10. september 2017 ble der arrangert Nordisk Speidermuseums årsmøte i Åbo i Finland. I utgangspunktet var vi tre fra dugnadsgruppen som hadde tenkt å reise. I følge programmet fant vi ut at i forhold til de totale utgiftene, sto ikke gevinsten i rett forhold. Dermed deltok ingen delegater fra vårt museum.

Aktiviteter på museet.

Registrering og arkivering foregår alltid. Stadig får vi inn nye gjenstander til vår rikholdige samling, sist er et meise banner fra KFUK meiser, dette står nå sammen med våre forskjellige flagg og bannere.

I høst jobbes det med oversikt og oppsett av alle landsleirer som er blitt arrangert siden speidingens oppstart. Dette gjelder NSGF, NSPF, KFUK og KFUM organisasjonene. Vi vil gjerne vite: Når, hvor, hvem og hvor mange deltakere var med? Hvem var leirsjef, leirens motto m.m. Det er en stor oppgave og vil ta sin tid, muligvis vi kan presentere noe allerede på julemøte 7. desember i år. Når landsleirene er på plass, tar vi fatt på oversikt/oppsett av kretsleirene i våre kretser. Vi har til tider fått forespørsel om vi har bøker, blader m.m. til utlån på museet. I juni mottok vi en ideell bokreol til formålet. Reolen står nå i garderoben og inneholder mye verdifullt og matnyttig lesestoff for speidere. Interesserte kan ta kontakt med oss på E-post eller telefon for avtale. Eller kom en torsdag. I tillegg til lesestoff har vi ca 30 – 35 speiderdrakter og en del annet speiderutstyr som kan lånes hvis gruppene har bruk for slikt til en presentasjon på et speider arrangement.

Kommende arrangement:

- * 2 omvisninger for speidergrupper. 31.10 og 7.11. 2017
- * OG møte i oktober, dato og tid ikke fastsatt.
- * 24. september kl 11 til 15 blir der også i år en utendørs utstilling ved generasjons løpet rundt Mosvannet som Turistforeningen arrangerer. Plassen vår blir, sammen med 2. Stavanger speidergruppe, ned for campingplassen.
- * 7. desember 2017, kl 11 til 14, arrangerer vi julemøte for museums- og speidervenner. Sett allerede nå kryss i kalenderen. Vi ønsker velkommen til alle.

Vi gratulerer Stavanger 2 (KFUK) med 100 års jubileum i september 2017.

100 år siden

Landsomfattende leir Holmestrand 1917 Norges KFUK

Denne ble arrangert før [Norges KFUK](#) stiftet et eget speiderforbund, [Norges KFUK-speidere](#).^[1]

[Norges KFUK](#) holdt en landsomfattende leir i [1917](#), før [Norges KFUK-speidere](#) ble stiftet. Dette er referert i [Stavanger Aftenblad august 1917](#). Fra denne **leiren/sommermøtet i Holmestrand** skrev 12 år gamle Liv et brev til sin mor. Der sier hun blant annet: "Her er speidere fra alle verdens kanter - fra Kragerø, Sandefjord, Sarpsborg og Arendal" Hun glemte faktisk at det også var tre Danmark-danske speiderledere med. Når denne leiren ikke regnes med på listen over landsleirer i vårt forbund, er det fordi den ble holdt før forbundet var offisielt stiftet.^[1]

Den første offisielle landsleiren i KFUK var i 1921 i Sand i Ryfylke.

STØTTE TIL MUSEETS ARBEID:

Andelsbrev kan kjøpes ved å betale inn ønsket beløp på konto 3201.30.18625. Merk innbetalingen med navn og adresse, da får dere andelsbevis på beløpet i posten. Andelsbevis kan også kjøpes på museet ved besøk der.

Vi selger andelsbevis pålydende

Kr. 50,- kr. 100,- kr. 500,- kr. 1000,- og fritt beløp

.....

MUSEUMSBESØK:

Musèet er åpent torsdager fra kl. 1000 til kl. 1400. **Velkommen!**

Inngangsbillett: Barn kr. 10,- Voksne: kr. 20,-

.....

KONTAKTER TIL MUSEET:

Egil Bjelland	tlf. 51 55 35 01	mobil: 920 64 909
Esther Bjelland	mobil: 920 28 706	egiland11@hotmail.com
Anne Brit Egeland	mobil: 930 91 776	anne.b.egeland@hotmail.no
NSF kretskontor	mobil: 950 31 101	post@vesterlen.no
K/M kretskontor	mobil: 940 09 491	post@rogalandspeider.no
Kretsenes websider	www.vesterlen.no	www.rogalandspeider.no

.....